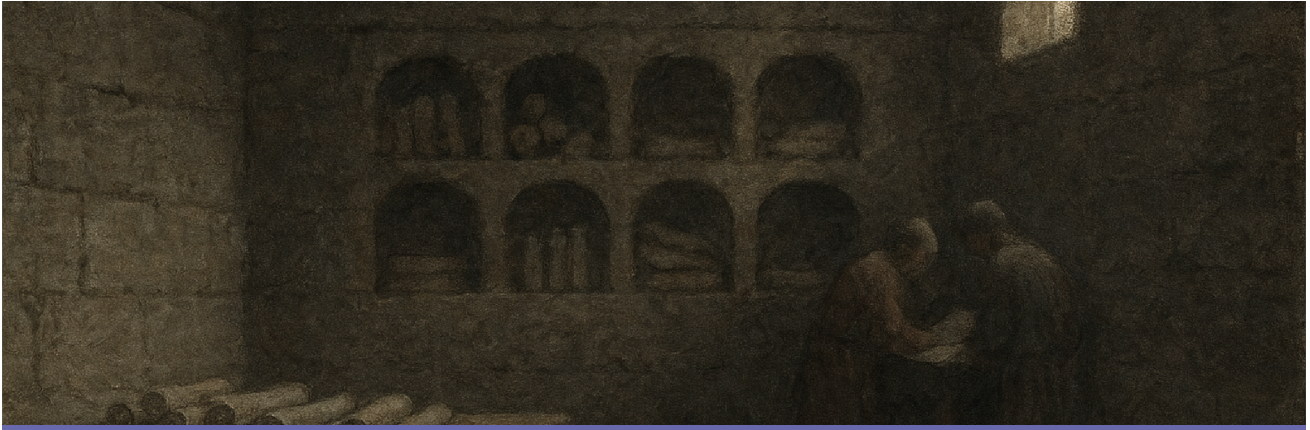

JOHANNES

6:1-21

De spijziging van de vijfduizend en Jezus die over het water loopt

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/johannes/6-1-21

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Johannes' stijl vergeleken met de synoptici	2 min	4
2	Waarom Johannes de spijziging van 5000 vertelt	3 min	5
3	Jezus steekt over naar de Zee van Tiberias	2 min	6
4	Messiaanse verwachtingen bij de menigte	3 min	7
5	Politieke Messiasverwachting en de grote menigte	3 min	9
6	Jezus zoekt rust maar krijgt medelijden	2 min	10
7	Het Pascha en de vraag aan Filippus	4 min	11
8	Menigte wegsturen en het testen van Filippus	3 min	13
9	Filippus' antwoord en tweehonderd denarii	3 min	15
10	Andreas en de jongen met vijf broden	2 min	16
11	De spijziging van de vijfduizend	2 min	1
12	Naturalistische verklaringen weerlegd	2 min	18
13	Twaalf manden vol overschot	3 min	19
14	Het volk noemt Jezus de beloofde Profeet	5 min	20

15	Het volk wil Jezus met geweld koning maken	2 min	23
16	Verwarring over de herkomst van de Messias	2 min	25
17	Rabbijnse tradities over manna en Jeremia	5 min	26
18	Jezus trekt Zich terug voor de kroning	2 min	28
19	Kritiek op de bedelingenleer over het koninkrijk	5 min	29
20	Jezus stuurt de menigte weg; storm op het meer	4 min	31
21	Jezus loopt over het water	3 min	32
22	Petrus loopt over het water	2 min	34
23	Taalkundige verklaring 'aan de zee' weerlegd	3 min	35
24	Wandelen zoals Jezus wandelde	6 min	36
25	Jezus is de Weg; Petrus' geloofsstap	2 min	40
26	Vooruitblik: het brood des levens	1 min	41
	Om verder te lezen		42

1

Johannes' stijl vergeleken met de synoptici

Als we bij hoofdstuk 6 komen, lijkt dat een beetje op hoofdstuk 5, in die zin dat het begint met het verslag van een wonder van Jezus, gevolgd door een lange rede. En Johannes verschilt natuurlijk van de synoptische evangeliën in dit opzicht: hij wil zich meer richten op wat Jezus zei over theologische kwesties dan op een heel uitgebreide catalogus van Jezus' activiteiten.

Ook de onderwijzingen van Jezus in Johannes verschillen van die in de synoptische evangeliën, doordat de synoptische evangeliën vooral Zijn morele onderwijzingen in gelijkenissen vastleggen. Morele onderwijzingen en gelijkenissen — dat zijn eigenlijk twee verschillende dingen die je in de synoptische evangeliën vindt. Hij onderwees over het Koninkrijk van God in gelijkenissen, en Hij onderwees natuurlijk, zoals in de Bergrede, over hoe je rechtvaardig kunt zijn, hoe je moreel kunt leven. Dat soort onderwijs vind je eigenlijk niet in het Evangelie van Johannes. Het verslag dat Johannes geeft van de preken van Jezus bevat geen enkele gelijkenis, tenzij je de Goede Herder of de wijnstok als een gelijkenis zou beschouwen. Maar strikt genomen zijn dat geen echte gelijkenissen, omdat ze beginnen met 'Ik ben de...', terwijl de gelijkenissen van Jezus in de andere evangeliën altijd beginnen met 'een zeker man deed dit, een zekere persoon deed dat' — algemener van aard. Hij heeft hier dus geen van Zijn gebruikelijke soorten gelijkenissen.

In hoofdstuk 5 was er misschien iets wat leek op een klein stukje gelijkenis, in wat wij de gelijkenis van de leerling-zoon noemen. We zeiden dat de Zoon niets weet te doen behalve wat Hij Zijn Vader ziet doen, enzovoort. Dat is een soort gelijkenis. Het beslaat ongeveer anderhalf vers, en daarna maakt Hij er een toepassing van. Het is dus hier in Johannes een heel andere onderwijsstijl.

En de redevoeringen in Johannes zijn lang en theologisch. In Mattheus, Markus en Lukas zijn de redevoeringen meestal niet lang, en wanneer ze dat wel zijn, zijn ze meestal niet erg theologisch. Zoals ik al zei, gaat het meestal om moreel onderwijs, praktisch onderwijs.

2

Waarom Johannes de spijziging van 5000 vertelt

Johannes heeft dus de gaten opgevuld die de andere evangeliën hebben opengelaten. Maar er is één ding dat Johannes wél heeft opgenomen dat ook in de andere evangeliën voorkomt, en dat is het verhaal van de spijziging van de 5000, en dat komen we hier tegen aan het begin van hoofdstuk 6. Het is het enige wonder dat in alle vier de evangeliën wordt vermeld. En dat is werkelijk verbazingwekkend, want Johannes was bij bijna al de wonderen aanwezig die in de andere evangeliën worden vermeld. Toch heeft hij zelf maar heel weinig van die wonderen opgetekend, en van de wonderen die de andere evangeliën vermelden slechts één. Dat bevestigt onze stelling dat Johannes niet probeerde te dupliceren, maar juist aan te vullen wat de andere evangeliën al hadden gegeven.

Maar één ding dat hij wél doet, is ons vertellen wat de andere evangeliën niet vertellen. Ze vertellen ons allemaal over de spijziging van de 5000, maar geen van de andere evangeliën vertelt ons over de rede die de volgende dag ontstond, en over wat sommigen de ineenstorting van Zijn Galilese veldtocht hebben genoemd.

Nu heeft Johannes ons tot nu toe heel weinig verteld over de Galilese veldtocht. De synoptische evangeliën gaan bijna helemaal over de wonderen, reizen, onderwijzingen en conflicten die Jezus in Galilea meemaakte tijdens wat men Zijn Galilese bediening noemt. Johannes heeft bijna niets gezegd over de Galilese bediening — niet dat hij die heeft genegeerd. In hoofdstuk 4 vermeldde hij dat Jezus naar Galilea ging, en dat was in feite het begin van de Galilese bediening. Wat details betreft, vertelde hij ons echter maar over één wonder daar, en dat was de genezing van de zoon van de hoveling. En daarna laat hij Jezus meteen weer teruggaan naar Jeruzalem in hoofdstuk 5, voor een feest. Alles wat we tot nu toe hebben gezien dat Jezus deed in het verslag van Johannes, speelde zich af in Judea, behalve het veranderen van water in wijn in hoofdstuk 2 en de genezing van de zoon van de hoveling aan het einde van hoofdstuk 4.

Johannes heeft alle activiteit van Jezus in Galilea genegeerd, terwijl dat juist de volledige focus was van de andere evangeliën. Maar wanneer hij bij dit specifieke verhaal van de spijziging van de 5000 komt, is het blijkbaar theologisch belangrijk genoeg voor Johannes om het op te nemen, ook al hebben de andere evangeliën het al opgenomen. Hij vermijdt het bijna opzettelijk te dupliceren wat de andere evangeliën bevatten. Maar hier hebben we wel de spijziging van de 5000, en we kunnen daaraan toevoegen, als onderdeel van hetzelfde verhaal, het lopen over het water. Dat is natuurlijk nog een ander wonder dat in sommige van de andere evangeliën is opgenomen, niet in alle.

Waarom breekt hij dan met zijn gebruikelijke werkwijze en dupliceert hij wat de andere evangeliën al hebben gezegd? Het is duidelijk dat we moeten zeggen dat hij het niet kon opbrengen om dit weg te laten. Het moet significant genoeg zijn geweest, en ongetwijfeld vooral vanwege de preek die het de volgende dag teweegbracht, waaraan hij meer tijd besteedt in zijn weergave dan aan het wonder zelf.

Maar net zoals er aan het begin van Johannes 5 een wonder was dat aanleiding gaf tot een gesprek, een monoloog die Jezus hield over Zijn relatie met Zijn Vader, zo is er nu ook een wonder dat aanleiding geeft tot weer een belangrijke theologische monoloog.

3

Jezus steekt over naar de Zee van Tiberias

Er staat:

Hierna vertrok Jezus naar de overkant van de zee van Galilea, ofwel van Tiberias.

JOHANNES 6:1

En trouwens, het wordt met beide termen aangeduid. Het wordt ook nog met andere namen genoemd — er zijn verschillende namen waarmee dit water wordt aangeduid. In de meeste evangeliën wordt het de Zee van Galilea genoemd. Hier noemt hij het ook de Zee van Tiberias. Er zijn nog andere namen. Tiberias was de...

Tiberias was de naam van een van de Romeinse keizers, en aan de westoever van dit meer was een stad gebouwd die naar keizer Tiberias werd genoemd. En zo werd de zee soms de Zee van Tiberias genoemd.

En een grote menigte volgde Hem, omdat zij Zijn tekenen zagen, die Hij deed aan de zieken. En Jezus ging de berg op en ging daar zitten met Zijn discipelen.

JOHANNES 6:2-3

Nu is Hij de Zee van Galilea overgestoken naar de oostelijke oever, in het noordelijke gebied, in de omgeving van Bethsaïda, de geboorteplaats van Filippus en Nathanaël. Dat wordt ons verteld in hoofdstuk 1. En dit is het gebied dat wij vandaag de Golanhoogten zouden noemen. We hebben allemaal wel eens de term Golanhoogten gehoord, ook al zijn we niet zo goed thuis in de geografie daar, want de Golanhoogten zijn vaak in het nieuws vanwege geschillen over wie er eigenlijk zeggenschap over zou moeten hebben. Maar daar was Jezus. Hij had op dat moment daar het gezag over. En er was een grote menigte die Hem volgde en die bereid was Hem de controle over het hele land te geven. Zoals we bij vers 15 zullen zien, zijn ze bereid Hem met geweld te grijpen en Hem koning te maken, iets waar Hij niet voor openstond.

4

Messiaanse verwachtingen bij de menigte

En we kunnen er vrij zeker van zijn dat de menigten al zoiets in gedachten hadden, nog voordat dit specifieke wonder plaatsvond. Deze grote menigte die Hem volgde, had verwachtingen dat de Messias spoedig zou komen en dat Hij het volk van Israël zou bevrijden van de onderdrukking, Rome. Maar hoe zoveel mensen op één plaats op één tijdstip bijeenkwamen, wordt niet erg duidelijk gemaakt. Er staat dat ze samenkwamen omdat ze de tekenen zagen die Hij verrichtte aan hen die ziek waren. Met andere woorden, ze zagen genezingen. En dat had Hij al enkele maanden daarvoor door heel Galilea gedaan. We hebben daar alleen geen verslag van in het Evangelie van Johannes, maar we hebben er wel verslag van in de andere Evangelien. Er waren dus veel wonderen van allerlei aard die Jezus in Galilea had gedaan, en daardoor had Hij veel populaire aantrekkingskracht.

Maar in het Evangelie van Markus wordt ons verteld dat dit specifieke wonder gebeurde vlak na een zendingsreis waarbij Hij Zijn twaalf twee aan twee had uitgezonden naar verschillende dorpen, en hun gezag had gegeven om demonen uit te drijven en zieken te genezen en zelfs doden op te wekken. En ze waren op die zendingsreis uitgegaan en hadden die dingen gedaan. En toen ze terugkwamen, zei Hij: laten we ons voor een tijdje afzonderen, weg van de menigten. En dat was wat ze probeerden te doen toen Hij bij deze gelegenheid de Zee van Galilea overstak, om weg te komen van de menigten. Blijkbaar is Hem dat niet gelukt. Maar de menigten waren wat opgeblazen, misschien doordat de discipelen net in al die dorpen waren geweest om deze wonderen te doen en het Koninkrijk van God te prediken. En de verwachtingen van de mensen waren hooggespannen: het Koninkrijk van God komt eraan, de Messias moet vlakbij zijn, misschien is Hij er al. En ze hadden gehoord over de wonderen van Jezus. Ze zagen de wonderen van de discipelen. Het zag ernaar uit dat er iets opwindends gaande was.

En dus, doordat de discipelen net daarvoor in al deze dorpen waren geweest en daar hadden gepredikt, kwamen er veel menigten uit deze dorpen om Jezus te horen en te zien. En zoals ik al zei, hoeven we niet verbaasd te zijn als ze al dachten dat deze beweging, die zoveel kracht had, van de Messias was. En dat dit de Koning was over wie Mozes en de profeten hadden gesproken. Dit was natuurlijk al de opvatting van de discipelen. Sterker nog, het was de opvatting van Filippus, toen hij Jezus voor het eerst ontmoette. Hij ging Nathanaël zoeken en zei:

Filippus vond Nathanaël en zei tegen hem: Wij hebben Hem gevonden over Wie Mozes in de wet geschreven heeft, en ook de profeten, namelijk Jezus, de zoon van Jozef, uit Nazareth.

JOHANNES 1:46

Het duurde dus niet lang voordat de meeste discipelen tot de conclusie kwamen dat Jezus de Messias was, en zo dachten deze mensen zonder twijfel ook.

5

Politieke Messiasverwachting en de grote menigte

Maar de discipelen en de menigten waren zich er allemaal maar weinig van bewust wat de werkelijke missie van de Messias zou zijn. Ze hadden hun eigen ideeën, en voor het merendeel dachten ze dat Hij een tweede David zou zijn, een nieuwe veroverende generaal die, net als de richters uit het verleden of als David in zijn tijd, Israël naar de overwinning zou leiden tegen die heidenen die hen al zo lang onderdrukt hadden. En het Joodse volk kon dat vooruitzicht zeker waarderen. Ze verlangden er zeker naar om weer een onafhankelijk volk te zijn. Ze waren eigenlijk nooit meer echt onafhankelijk geweest sinds de Babylonische ballingschap. Hoewel ze wel terugkeerden uit de Babylonische ballingschap, deden ze dat als vazallen van de Perzische koning. En toen Perzië viel voor de Grieken, kwamen ze onder Grieks bestuur. En toen het Griekse rijk verdeeld werd, werden ze zo'n beetje een tennisbal die heen en weer geslagen werd tussen de machten van Egypte en Syrië, respectievelijk ten zuiden en ten noorden van hen. Ze stonden altijd onder de ene of de andere van deze buitenlandse machten.

Toen kwamen de Romeinen en veroverden het gebied. Er was daarin maar een heel korte periode waarin de Joden werkelijk enige onafhankelijkheid hadden, en dat was na de Makkabeeënopstand. Ze wierpen de Syrische macht omver, maar ze hebben nooit op rechtmatige wijze hun eigen monarchie gevestigd. Ze hadden een aantal priesters die zich met geweld politieke macht toe-eigenden, maar het was een puinhoop, en er waren intriges en moordaanslagen en dat soort dingen. En ze hadden deze tijdelijke onafhankelijkheid, alleen vanaf de tijd van de Makkabeeënopstand tot de komst van de Romeinen, van ongeveer 168 voor Christus tot ongeveer 70 voor Christus. En toen kwamen de Romeinen binnen, en zo stonden de Joden opnieuw strikt onder de hiel van de heidense macht, zoals ze deden toen Jezus kwam. Ze werden er ziek van. Het was bijna 600 jaar geleden dat ze een werkelijk onafhankelijke staat hadden gehad onder een Joodse vorst, en dat is wat ze wilden. Dat werd van de Messias verwacht. Ze dachten zeker: dit is nu een goed moment voor de Messias om hier te zijn, en deze man is een goede kandidaat. Maar ze hoopten dat Hij misschien een leger zou mobiliseren, en 5.000 man zou daar zeker voor volstaan. En dat is precies wat hier bij deze gelegenheid ook verscheen: 5.000 man. Het parallelverslag van Mattheüs zegt:

Zij die gegeten hadden, waren ongeveer vijfduizend mannen, de vrouwen en de kinderen niet meegeteld.

MATTHEÛS 14:21

En als je natuurlijk bij het aantal mannen waarschijnlijk een gelijk aantal vrouwen optelt, en waarschijnlijk ook nog wat kinderen in de menigte, misschien wel net zoveel als er volwassenen waren, dan zouden er wel 15.000 tot 20.000 of meer mensen in deze menigte geweest kunnen zijn, een zeer grote menigte, en een die veelbelovend zou zijn. Als iemand een volksopstand tegen Rome wilde beginnen, dan had hij hier een behoorlijk goede kerngroep om mee te beginnen. En dat is precies wat de mensen, tegen het einde van het verhaal, wilden dat er zou gebeuren.

6

Jezus zoekt rust maar krijgt medelijden

Jezus daarentegen was het meer overgestoken om de menigten te ontwijken. Toen de discipelen waren teruggekomen van hun zendingswerk, vond Hij dat ze wel wat rust konden gebruiken, en Hij wilde wat tijd alleen met Zijn vrienden. Dus staken ze het meer over, maar de mensen zagen eigenlijk waar Hij heen ging. Dat staat hier niet, maar de synoptische evangeliën vertellen ons dat de mensen zagen hoe Hij en Zijn discipelen in de boot vertrokken, en dat ze in hun hoofd berekenden welke richting ze op gingen en waar ze waarschijnlijk aan land zouden gaan. Dus liepen ze om de noordkant van het meer heen en waren er eerder dan de boot, zodat Jezus, toen Hij aankwam, de menigten zag, terwijl dat nu precies was wat Hij probeerde te vermijden.

Maar Mattheüs vertelt ons dat toen Hij hen zag, Hij medelijden met hen had. Hij had kunnen zeggen: laat mij toch even met rust, ik zoek rust en stilte. Maar in plaats daarvan ziet Hij hun honger en hun nood. Mattheüs zegt dat Hij medelijden met hen had omdat Hij hen zag als

Toen Hij de menigte zag, was Hij innerlijk met ontferming bewogen over hen, omdat zij vermoeid en verstrooid waren, zoals schapen die geen herder hebben.

MATTHEÛS 9:36

En dus onderwees Hij hen en genas Hij hen. Dat is wat er gebeurde. Niet alles daarvan staat opgetekend in Johannes, maar dat vult hier de leemtes op. Hier lezen we alleen dat Hij een hoge berg opging en met Zijn discipelen ging zitten.

7

Het Pascha en de vraag aan Filippus

En nu was het Pascha, een feest van de Joden, nabij:

En het Pascha, het feest van de Joden, was nabij.

JOHANNES 6:4

Het lijkt erop dat Jezus dit Pascha misschien niet naar Jeruzalem is gegaan. De Joodse mannen behoorden naar Jeruzalem te gaan voor het Pascha, Pinksteren en het Loofhuttenfeest, maar blijkbaar werd dit min of meer als optioneel beschouwd, waarschijnlijk vanaf de tijd van de Babylonische ballingschap. Want zodra de tempel in 586 voor Christus werd verwoest en de Joden 70 jaar in Babylon zaten, hadden ze uiteraard de gewoonte doorbroken om drie keer per jaar naar Jeruzalem te gaan. Ze hadden die mogelijkheid niet. En toen het overblijfsel eenmaal terugkwam, bevonden de meeste Joden zich nog steeds in ballingschap, en velen van hen maakten de reis zo vaak als ze konden naar Jeruzalem voor de feesten, maar werkende mensen met banen en gezinnen konden natuurlijk niet drie keer per jaar de Middellandse Zee oversteken vanuit Rome. Sommige mensen vliegen tegenwoordig wel zo vaak of vaker, maar in die tijd kon je dat niet echt doen en toch een leven onderhouden als je aan de andere kant van het continent woonde. En zo werd het min of meer optioneel voor Joden om naar Jeruzalem te gaan, maar mensen die in Palestina woonden deden het meestal wel, tenzij ze onvroom waren.

We lezen dat Jezus voor ten minste twee opgetekende Pascha's naar Jeruzalem ging: de eerste in hoofdstuk 2, en de laatste, waarin Hij stierf. Maar zelfs toen, bij dat laatste Pascha voordat Jezus in het openbaar verscheen, zeiden de mensen in Jeruzalem: wat denk je, denk je dat Hij naar het feest zal komen? Alsof het niet noodzakelijkerwijs zo was dat Hij zou komen. Sterker nog, Zijn eigen broers drongen er bij die gelegenheid,

in Johannes hoofdstuk 7, bij Jezus op aan om naar het feest te gaan, en Hij gaf aan dat Hij niet noodzakelijkerwijs meteen zou opgaan, en wekte bij hen de indruk dat Hij misschien helemaal niet zou gaan.

Hier was het Pascha, maar Hij was behoorlijk ver van Jeruzalem vandaan, en we hebben geen enkel verslag dat Hij daar kort daarna naartoe ging. De vermelding dat het Pascha was, vertelt ons dus eenvoudig dat het lente was, maart of april, en dat is gewoon een detail dat Johannes zich herinnert als ooggetuige. Dit verhaal zit vol ooggetuigendetails, waarvan sommige niet in de andere evangeliën voorkomen. Zo verwijst hij bijvoorbeeld naar de overvloed aan groen gras in de omgeving. Ze waren in de woestijn, maar in die tijd van het jaar zag het er daar niet woestijnachtig uit; in de lente stond er veel groen gras. Nog maar een maand of twee later zou alles droog zijn. Maar dit zijn van die kleine details die je zou verwachten van iemand die er zelf bij was en zich het weelderige groene gras in de omgeving nog kon herinneren -- iets wat voor het verhaal niet noodzakelijk is, maar gewoon iets wat iemand die erbij was zich zou kunnen herinneren.

En Jezus sloeg Zijn ogen op, en toen Hij de grote menigte naar Zich toe zag komen, zei Hij tegen Filippus:

Toen Jezus dan de ogen opsloeg en zag dat een grote menigte naar Hem toe kwam, zei Hij tegen Filippus: Waar zullen wij broden kopen, opdat deze mensen kunnen eten?

JOHANNES 6:5

Nu vertellen de synoptische evangeliën ons dat de discipelen naar Jezus toe kwamen, en daar wordt veel meer detail gegeven. De reden dat dit ter sprake komt, is dat Markus ons vertelt dat de mensen de hele dag naar Jezus hadden geluisterd terwijl Hij onderwees. Daar wordt hier niets over gezegd -- er staat alleen dat Jezus opkeek en besloot hen te voeden. Maar ze waren in werkelijkheid de hele dag bij Hem geweest. Hij had hen onderwezen, en ze waren genezen van ziekten, maar ze hadden blijkbaar geen eten bij zich, en Jezus had niet genoeg om hen te voeden.

8

Menigte wegsturen en het testen van Filippus

De discipelen kwamen naar Jezus toe en zeiden:

Toen het avond werd, kwamen Zijn discipelen naar Hem toe en zeiden: Deze plaats is eenzaam en de tijd is nu verstreken; stuur de menigte weg, zodat zij naar de dorpen kunnen gaan om voor zichzelf voedsel te kopen.

MATTHEÛS 14:15

De synoptische evangeliën vertellen ons dat Jezus Zich toen tot de discipelen wendde en zei:

Maar Hij antwoordde hun en zei: Geeft u hun te eten. En zij zeiden tegen Hem: Moeten wij voor tweehonderd penningen brood gaan kopen en hun te eten geven?

MARKUS 6:37

En dan hebben we het antwoord dat hier aan Filippus wordt toegeschreven, waarin hij zegt dat er tweehonderd denarii nodig zouden zijn om al deze mensen zelfs maar een klein beetje te eten te geven.

Nu is de volgorde hier eigenlijk een beetje anders. In de andere evangeliën komen de discipelen naar Jezus toe om voor te stellen dat Hij hen weg zou moeten sturen om eten te halen. Hier is het Jezus die als het ware zelf het voorstel doet aan Filippus: waar gaan we brood vandaan halen voor deze mensen? Nu is dit geen tegenstrijdigheid. We kunnen ons gemakkelijk voorstellen dat beide dingen deel uitmaakten van het gesprek. Op een gegeven moment vonden de discipelen dat het laat werd -- ze hadden geen moment alleen gehad, deze mensen hadden niet gegeten, het was een goed moment om de bijeenkomst te beëindigen, de mensen naar huis te laten gaan om te eten, hen weg te sturen. Het is heel goed mogelijk dat ze daarmee als eerste naar Jezus toe kwamen. En als reactie op dat voorstel zou Hij Zich gewoon tot Filippus gewend kunnen hebben en gezegd kunnen hebben: waar kunnen we eten vandaan halen? Ze

waren immers in de buurt van Bethsaïda -- dat was zijn geboorteplaats, de geboorteplaats van Filippus. Welke restaurants zijn hier goed? Waar koop je hier eten voor een menigte?

En toch verwachtte Hij eigenlijk geen antwoord. Er staat dat Hij dit zei om Filippus op de proef te stellen, want Hijzelf wist wat Hij zou gaan doen. Jezus had dus al een plan om deze mensen te voeden, en Hij wist hoe het zou gebeuren, maar Hij stelde het geloof van Filippus op de proef. Filippus had waarschijnlijk moeten zeggen wat Ezechiël zei. Toen hij het dal met de dorre beenderen zag, zei de engel tegen hem:

Hij zei tegen mij: Mensenkind, zullen deze beenderen tot leven komen? En ik zei: Heere HEERE, Ú weet het !

EZECHIËL 37:3

Wel, de waarheid is dat het er niet erg naar uitzag dat dat kon, maar de vraag begint de mogelijkheid open te leggen. Hij wilde geen nee zeggen, en het zag er niet naar uit dat hij ja kon zeggen. Wat zei Ezechiël dan?

Meneer, U weet het.

En op dezelfde manier, toen Johannes in Openbaring hoofdstuk 7 in de geest werd weggevoerd, zag hij deze grote menigte met de palmtakken. Een van de oudsten zei:

En een van de ouderlingen antwoordde en zei tegen mij: Dezen, die bekleed zijn met witte gewaden, wie zijn zij en waar zijn zij vandaan gekomen?

OPENBARING 7:13

En Johannes zei:

Dat is waarschijnlijk wat Filippus had moeten zeggen: Heere, U weet het.

In plaats daarvan gaf Filippus aan dat het niet mogelijk was, waarmee hij waarschijnlijk niet slaagde voor de test. Er staat dat Jezus hem op de proef stelde, maar hij geloofde in wezen niet dat het gedaan kon worden. Filippus zei:

9

Filippus' antwoord en tweehonderd denarii

Filippus antwoordde Hem: Voor tweehonderd penningen brood is voor hen niet genoeg, zodat ieder van hen een beetje zou kunnen krijgen.

JOHANNES 6:7

Deze uitspraak wordt in de andere evangeliën aan de discipelen in het algemeen toegeschreven. Hier wordt ons verteld dat het Filippus was die deze uitspraak deed. Dat is dus wéér een ooggetuigendetail -- Johannes herinnert zich dit gesprek en weet nog met welke van de discipelen het begon.

Tweehonderd denarii -- hoeveel geld is dat eigenlijk? In de tijd van de King James-vertaling, in 1611, vertaalden ze het als 'pennyworth', tweehonderd pennyworth. Maar met de inflatie en zo is het woord 'penny' natuurlijk volstrekt ontoereikend om het bedrag waar het hier om gaat uit te drukken. En welk bedrag je nu ook zou kiezen om het mee te vertalen, het zou weer veranderen door de inflatie. Vertalers doen er dus goed aan om het gewoon onvertaald te laten staan: tweehonderd denarii.

Eén ding weten we wel: in de gelijkenis die Jezus vertelde over de arbeiders in de wijngaard, kreeg ieder van hen een denarius uitbetaald voor een dag werk, en dat was blijkbaar het gangbare dagloon voor een dagloner. Eén denarius was dus een dagloon, niet voor de rijken, maar voor de arbeidersklasse. Ik weet niet wat een dagloon nu zou zijn voor de armere mensen -- wat het minimumloon ook is, al hebben we natuurlijk ook geen dagen die zo lang duren. Maar wat verdient iemand die tegenwoordig het minimumloon verdient? Zeven dollar, acht dollar, acht dollar vijftig? Dus acht dollar voor een werkdag van acht uur, zo'n zestig dollar -- dat zou ongeveer overeenkomen met een denarius in die tijd. En tweehonderd daarvan zouden dan zo'n acht maanden waard zijn.

Filippus zei dit dus. Hij maakte deze berekening in zijn hoofd nogal snel, en onderschatte het waarschijnlijk. Want tweehonderd denariën zouden maar een dagloon zijn voor tweehonderd mensen, en er waren daar vijfduizend mannen, en dan nog vrouwen en kinderen erbovenop. Het is dus waarschijnlijk dat ze niet eens genoeg

konden kopen om alle mensen een klein beetje te geven, zoals hij zei, voor het bedrag dat hij noemde. Maar het klonk voor hem als veel geld, en ze hadden het geld natuurlijk niet. Hij zei niet dat je hier nergens in de buurt zoveel voedsel kon kopen — al kan dat ook waar zijn geweest. Filippus dacht waarschijnlijk meer aan wat het hen zou kosten als ze die verantwoordelijkheid op zich zouden nemen. Hij zei: we zouden iedereen niet eens meer dan een klein beetje voedsel kunnen geven, zelfs als we acht maanden loon zouden hebben om eraan te besteden — wat ze natuurlijk niet hadden.

10

Andreas en de jongen met vijf broden

Een van Zijn discipelen, Andreas, de broer van Simon Petrus, zei tegen Hem: Hier is een jongetje dat vijf gerstebroden en twee visjes heeft, maar wat betekenen die voor zovelen?

JOHANNES 6:8-9

Het feit dat er 5 broden en 2 vissen zijn, wordt ook in de andere evangeliën genoemd, maar er staan hier details in die niet in de andere evangeliën staan. Alleen Johannes vertelt ons dat het Andreas was die deze voorraad voedsel ontdekte. En alleen Johannes vertelt ons dat het een jonge jongen was die het voedsel had meegebracht. In de andere evangeliën staat alleen: we hebben hier 5 broden en 2 vissen. Maar alleen hier lezen we dat ze de lunch van een kind afpakken. Eigenlijk moet hij het zelf hebben aangeboden. En dus zegt Andreas: iemand heeft hier een beetje voedsel op de kop getikt, maar het is echt niet veel. We kunnen er niet veel mee doen. 5 broden en 2 vissen. En deze vissen zijn niet het soort vis waar je een hoofdgerecht van zou maken. Dit zijn meer van die kleine visjes zoals sardientjes. De andere evangeliën gebruiken voor vis namelijk het woord ichthus, een woord dat je misschien kent van die kleine vissenstickers die mensen op hun bumper en dergelijke plakken. De Griekse letters daarin spellen ichthus. Ichthus betekent in het Grieks letterlijk een klein visje. En Johannes gebruikt een ander, specifiekere woord. Hij gebruikt namelijk een woord voor een bepaalde vissoort, een heel klein visje dat je in een soort saus doopt en opeet. Zo ongeveer sardientjesgrootte. Ze hadden dus 2 van die piepkleine visjes. En de broden die ze hadden, waren niet zoals onze broden. Ze hadden ongeveer de grootte van een muffin. Het waren net broodjes. Gerstebroodjes. Goedkope gerstebroodjes. Ze

hadden er dus 5 van die broodjes en 2 kleine visjes. En dus zegt Andreas: nou, dit is alles wat we hebben kunnen vinden. Ik weet niet hoe hij eraan gekomen is. Ik weet niet of hij een soort oproep heeft gedaan die we niet lezen, waarbij hij vroeg of iemand voedsel had, en dat alleen de jongen zich meldde. Maar op de een of andere manier wist Andreas precies hoeveel er voorhanden was, en hij zei: dat gaat gewoon niet genoeg zijn voor wat we nodig hebben. We hebben te veel mensen.

11

De spijziging van de vijfduizend

En Jezus zei: Laat de mensen gaan zitten. En er was veel gras op die plaats. Dus gingen de mannen zitten, ongeveer vijfduizend in getal. En Jezus nam de broden, en nadat Hij gedankt had, deelde Hij ze uit aan de discipelen, en de discipelen aan hen die daar zaten; op dezelfde manier werden ook de visjes uitgedeeld, zoveel zij wilden.

JOHANNES 6:10-11

Nu, er staat niet — we hebben dit beeld in ons hoofd van hoe dit gebeurde, hoewel het echt moeilijk is om je voor te stellen hoe het gebeurde. Er staat alleen dat Hij het voedsel nam en het aan de mensen uitdeelde. In sommige van de evangeliën wordt verteld hoe Hij het brak. We moeten ons bijna voorstellen hoe Hij het voedsel brak. De stukken die Hij afbrak, de helften, waren daarna weer even groot als het origineel, zodat Hij dit kon blijven doen en het voedsel zich vermenigvuldigde. Er wordt ons niet echt verteld hoe Hij het voedsel vermenigvuldigde, of hoe dit eruit zou hebben gezien voor iemand die ernaar keek.

Weet je, die film die ze hebben uitgebracht, het Evangelie volgens Johannes — ik was benieuwd hoe ze dit zouden uitbeelden. Ze brengen Hem een mand met vis en brood erin, en Hij houdt hem omhoog, draait zich om en komt weer terug, en dan heeft Hij een mand vol brood. En het laat gewoon zien hoe Hij manden aanvult. Maar eigenlijk is dat alles wat het Evangelie volgens Johannes ons vertelt. Er staat alleen dat Hij het voedsel uitdeelde. Er staat verder eigenlijk niets meer. Er staat niet eens dat Hij een wonder verrichtte. Er staat alleen dat Hij het voedsel uitdeelde, de 5 broden en de 2

vissen. Maar natuurlijk herkennen wij dit als een wonder van vermenigvuldiging, want zoals Andreas terecht zei, kon je met die hoeveelheid voedsel onmogelijk zo'n groot aantal mensen voeden, tenzij het vermeerderd werd.

12

Naturalistische verklaringen weerlegd

Nu zijn er mensen die altijd proberen naturalistische verklaringen te vinden voor de wonderen van Jezus. Ik weet niet of je je daarvan bewust bent. Er zijn theologen met een meer naturalistische instelling die eigenlijk niet eens in wonderen geloven. Zij gaan er wel van uit dat deze verhalen een historische basis hadden, en proberen daarom uit te leggen hoe ze konden gebeuren zonder een werkelijk wonder. En wat ze dan vaak zeggen, is dat al die mensen die gekomen waren om Jezus te horen spreken, hun eigen eten hadden meegenomen, maar dat ze beseften dat er veel andere mensen om hen heen waren die misschien hun eten zouden willen als ze het tevoorschijn haalden. Dus verstopten ze het. Ze verstopten hun lunch onder hun mantels. En dus at niemand, en leek iedereen zonder eten te zitten, omdat niemand zijn eten tevoorschijn wilde halen uit angst dat iemand anders er iets van zou willen. Ze wilden niet delen. En toen ze zagen dat deze jongen zijn hele lunch afstond, inspireerde hen dat, en ze begonnen allemaal hun eigen eten tevoorschijn te halen. Nou, als hij het kon doen, dan kan ik het zeker ook, dachten ze. Dus begonnen ze hun eten tevoorschijn te halen, en opeens was er genoeg eten voor iedereen.

Nu, dat zou ontroerend zijn. Dat zou inspirerend zijn. Dat zou prachtig zijn, maar het zou niet zijn wat hier beschreven wordt. Er staat dat Jezus het eten uitdeelde. Er staat niet dat de mensen hun eigen eten tevoorschijn haalden en het met elkaar begonnen te delen. Bovendien staat er dat de mensen dit als een wonder zagen, en hoewel we figuurlijk zouden kunnen zeggen dat het een wonder is wanneer gierige mensen vrijgevig worden, is dat niet het soort wonder dat de reactie veroorzaakt die deze mensen op Jezus hadden. Bovendien zou het, om zo te zeggen, de vrijgevigheid van de jongen zijn geweest, niet Jezus, die het wonder had geïnspireerd. Dan zou Jezus eigenlijk geen enkele reden hebben om enige eer te krijgen voor wat er gedaan was. Iedereen zou de jongen moeten eren: "Jij hebt ons genezen van onze zelfzucht en onze

gierigheid." Niets in de manier waarop het verhaal verteld wordt, past werkelijk bij dat scenario. Hoewel zo'n verhaal zou kunnen gebeuren, is het niet het verhaal dat hier beschreven wordt.

13

Twaalf manden vol overschot

En dus aten ze zoveel als ze wilden. Toen ze verzadigd waren, zei Hij tegen Zijn discipelen:

En toen zij verzadigd waren, zei Hij tegen Zijn discipelen:
Verzamel de overgebleven stukken, zodat er niets verloren gaat.

JOHANNES 6:12

Toen ze begonnen, hadden ze niet genoeg voor iedereen, maar daarna aten ze allemaal zoveel als ze wilden en waren verzadigd. En toen zeiden ze: nou, er is nog wat extra over. Laten we het gaan verzamelen, zodat we niets verspillen.

Nu zou je denken dat als er ooit eten was waarvan het geen ramp zou zijn om het te verspillen, het wel dit eten zou zijn, dat zo vrijelijk gekomen was. Als je hard had moeten werken voor je eten en ervoor had betaald, zou je zeggen: ik wil hier niets van verspillen, want dat is mijn zuurverdiende eten. Maar dit is eten dat op bovennatuurlijke wijze gekomen was, zonder dat iemand ervoor hoefde te werken, behalve dan dat Jezus het uitdeelde. Het was gratis eten, dus wie maakt het uit als het gewoon blijft liggen en verspild wordt? Wel, het maakte Jezus wél iets uit. Hij ging zorgvuldig met de gaven om. Hij wilde wonderen niet als vanzelfsprekend beschouwen. Eten is belangrijk. Er zijn mensen die honger lijden. We willen het niet verspillen.

En dus verzamelden ze het, en dat was belangrijk, want het toonde aan hoeveel overschot er was. En het trof zo dat er 12 manden vol waren van wat ze verzameld hadden.

Zij verzamelden ze nu en vulden twaalf manden met stukken van de vijf gerstebroden die overgebleven waren bij hen die gegeten hadden.

JOHANNES 6:13

Misschien waren er geen vissen over. Maar de 12 manden — het getal 12 is zeker veelzeggend. Ofwel betekende het dat elk van de discipelen, nadat ze klaar waren met het uitdelen aan de anderen, ook zelf een flinke lunch kreeg — dat is een mogelijke betekenis die we hieruit zouden moeten opmaken — of het betekende dat de discipelen niet als eersten konden eten. Ze waren druk bezig met bedienen. Jezus nam het eten, gaf het aan Zijn discipelen, en zij gaven het aan de mensen.

Ik heb weleens in een vliegtuig gezeten waar een paar leden van het cabinepersoneel 150 mensen bedienden. Het lijkt voor hen veel werk. Maar ik zie dat ze pas achterin gaan zitten om hun eigen eten te krijgen, nadat ze alle anderen bediend hebben. Als het om 5000 mannen ging, plus vrouwen en kinderen, dan is dat een enorme cateringklus. En 12 man die dat helemaal zelf deden, waren waarschijnlijk behoorlijk uitgeput. Ze hadden waarschijnlijk geen tijd gehad om zelf te eten, terwijl ze het eten uitdeelden en ervoor zorgden dat iedereen iets kreeg. Dus nadat ze klaar waren met bedienen, kregen ze ieder een hele mand voor zichzelf, en dat was hun beloning. Maar ze moesten eerst anderen bedienen voordat ze zelf konden eten.

14

Het volk noemt Jezus de beloofde Profeet

En er staat: toen die mensen het teken zagen dat Jezus gedaan had — dit wordt hier dus gezegd als iets wat Jezus deed, niet iets wat de jongen deed. De mensen werden niet geïnspireerd door de vrijgevigheid van de jongen. Ze werden geïnspireerd door wat Jezus deed. En het was een van de tekenen — hetzelfde woord dat overal in het Evangelie van Johannes gebruikt wordt voor de wonderen die Jezus deed. Ze zeiden:

Toen de mensen dan het teken dat Jezus gedaan had, gezien hadden, zeiden zij: Híj is werkelijk de Profeet, Die in de wereld komen zou.

JOHANNES 6:14

De profeet die in de wereld zou komen, hebben we al eerder gezien — die wordt namelijk al genoemd in hoofdstuk 1. Toen de delegatie van de Farizeeën uit Jeruzalem kwam om Johannes de Doper te ondervragen, was hun eerste vraag:

Bent u de Messias?

En hij zei:

Nee.

Toen vroegen ze:

Bent u Elia?

En hij zei:

Nee.

En toen vroegen ze:

Bent u de profeet?

En hij zei:

Nee.

En daarmee bedoelden ze hetzelfde als wat deze mensen bedoelen wanneer ze spreken over de profeet die in de wereld zou komen. Dat is duidelijk een verwijzing naar de voorspelling van Mozes in Deuteronomium 18 vers 18, dat God een andere profeet zou doen opstaan, zoals Mozes.

En het boek Deuteronomium sluit af nadat het de dood van Mozes heeft verteld.

Er staat:

En er is in Israël geen profeet meer opgestaan zoals Mozes, die de HEERE kende van aangezicht tot aangezicht,

DEUTERONOMIUM 34:10

Dus Deuteronomium laat de lezer achter — sterker nog, het hele wetboek, de hele Thora, sluit af met de uitspraak van een on vervulde belofte. Deuteronomium 18 zegt dat God een profeet zal doen opstaan zoals Mozes, en Hij zegt:

Of, zoals het in de Septuaginta staat:

Zo wordt het aangehaald door Petrus in Handelingen 3, waar hij de Septuaginta citeert.

Deze profeet die zou komen, die Mozes had voorspeld, was dus iemand naar wie het volk absoluut verplicht was te luisteren. Deden ze dat niet, dan zouden ze worden afgesneden van het volk. Dat betekent dat als een Joods persoon deze profeet niet volgde, hij geen deel meer zou uitmaken van Israël. Hij zou worden afgesneden van het volk. Na de komst van die profeet zou Israël dus worden gedefinieerd door wie deze profeet volgden, want iedereen die dat niet deed, zou worden afgesneden van Israël, ook al was hij van Joodse afkomst. Zo wordt Israël plotseling opnieuw gedefinieerd door de komst van die profeet: het betekent voortaan hen die deze profeet volgen.

Deuteronomium bevat dus die voorspelling en sluit dan in zijn laatste woorden af met de uitspraak:

sinds Mozes gestorven is, is er geen profeet meer opgestaan zoals Mozes. En zo sluit het boek van de Thora, de vijf boeken van Mozes, af met deze uitspraak van tekortkoming, deze uitspraak van iets dat verwacht wordt maar nog niet is gekomen. En daarom keken de Joden uit naar deze profeet. Nu weten we, vanuit wat het Nieuwe Testament ons leert, dat die profeet dezelfde persoon is als de Messias, want Jezus is die profeet en Jezus is de Messias. De rabbijnen stelden die twee niet per se gelijk aan elkaar. In het volksgeloof deed de gewone Jood dat misschien wel, want de rabbijnen hadden allerlei verschillende opvattingen over de Messias. Maar velen van hen kenden onderscheiden rollen toe aan de profeet die zou komen enerzijds, en de Messias die zou komen anderzijds, en Elia weer als iemand anders. En daarom stelden ze Johannes ook

alle drie de vragen. Ben jij de Messias? Nee. Ben jij Elia? Nee. Ben jij de profeet? Nee. De geleerde Joden zagen dit als verschillende personen. In elk geval leek dat voor de meesten van hen te gelden.

Maar je weet heel goed dat zelfs vandaag de dag, terwijl alle christenen een Bijbel hebben, ze allemaal behoorlijk in verwarring kunnen zijn over wat de eschatologie inhoudt — zelfs over wat binnen hun eigen kerkgenootschap wordt aangehangen — als ze het nooit duidelijk onderwezen hebben gekregen of er gewoon nooit mee bekend zijn geraakt. Zelfs christenen kunnen hun eigen Bijbel lezen en toch in verwarring zijn over de christelijke eschatologie. Joden die geen Bijbels hadden om te lezen, die meestal boeren waren, waarschijnlijk ongeletterd, en als ze al konden lezen, dan hadden ze in elk geval geen toegang tot Bijbels om ze te lezen — die waren dus wellicht niet erg vertrouwd met de details van het eschatologische gedachtegoed van hun rabbi. En in hun eigen gedachten hadden ze de profeet die Mozes had voorspeld misschien gelijkgesteld aan de Messias. Voor hen was het misschien allemaal door elkaar gehusseld. En als dat zo was, dan hadden ze het per ongeluk toch bij het rechte eind, want dat bleek uiteindelijk het geval te zijn. Jezus was de profeet, en Hij was de Messias. Het was toch dezelfde persoon.

En dat is wellicht hoe de mensen dachten, want ze zeiden:

Toen de mensen dan het teken dat Jezus gedaan had, gezien hadden, zeiden zij: Híj is werkelijk de Profeet, Die in de wereld komen zou.

JOHANNES 6:14

15

Het volk wil Jezus met geweld koning maken

En het volgende vers zegt:

Omdat Jezus nu wist dat zij zouden komen en Hem met geweld mee zouden nemen om Hem koning te maken, trok Hij Zich opnieuw terug op de berg, Hij Zelf alleen.

JOHANNES 6:15

Ze zouden Hem moeilijk met geweld hebben willen grijpen om Hem koning te maken, tenzij ze Hem als de Messias zagen. Want zoiets zou door de Romeinen gezien worden als een revolutionaire daad. Als Hij niet werkelijk de Messias bleek te zijn, zou dat in een bloedbad worden neergeslagen. Dat wisten ze uit de geschiedenis, de recente geschiedenis. Er waren in de tijd van deze mensen al verschillende valse messiassen geweest, pretendentes die zelfs tijdens hun eigen leven waren opgestaan. De bekendste van hen was Judas de Galileeër — niet een van de Judassen die we uit de Bijbel kennen, maar bekend uit de geschiedenis. Judas de Galileeër was in het jaar 6 na Christus, toen Jezus ongeveer tien jaar oud was, begonnen met de Zeloten-partij door een opstand tegen Rome te ontketen, een soort messiaanse beweging. En Rome had die neergeslagen en de meeste mensen die erbij betrokken waren, gekruisigd. En dat deed Rome doorgaans wanneer iemand zich koning naast Caesar noemde. Een Messias. Het woord Messias was voor de Romeinen een zeer bedreigend woord. Niet omdat zij in de Messias geloofden, maar omdat de Joden dat deden. En omdat de Joden, wanneer ze dachten de Messias gevonden te hebben, daardoor oproerig en onregeerbaar en revolutionair werden. En dat bezorgde de Romeinen problemen. En de Romeinen sloegen hen zonder genade neer.

Dus het feit dat deze mensen zeiden: laten we Hem koning maken, betekent dat ze gedacht moeten hebben dat Hij de Messias was. Anders zouden ze al hun kruis verschieten aan een man die hen toch niet zou kunnen verlossen. Alleen de Messias zou hen verlossen, en het was de Messias die de koning zou zijn. Het was de Messias uit de lijn van David die ze als koning verwachtten. Iedereen wist dat de Messias de koning zou zijn. Nu, de profeet over wie Mozes sprak — misschien was dat wel iemand anders — maar de Messias was de koning. Maar deze mensen, misschien zagen sommigen van hen Hem als de profeet, en misschien veranderde hun opvatting daarna in Messias. Dat weten we niet. Of misschien dachten ze gewoon dat de profeet en de Messias een en dezelfde persoon waren.

16

Verwarring over de herkomst van de Messias

Hoeveel theologische kennis deze mensen precies hadden, is moeilijk vast te stellen, want zelfs in het Evangelie van Johannes zijn er momenten waarop Johannes optekent wat de menigten onder elkaar zeiden. Sommigen zeiden dat deze man de Messias niet kon zijn, omdat niemand zou weten waar de Messias vandaan kwam wanneer Hij kwam. Dat was blijkbaar een van de meningen die de ronde deden. De Messias komt zomaar uit het niets. Niemand zal weten waar Hij vandaan komt. Bij een andere gelegenheid zeiden de menigten dat deze man de Messias niet kon zijn, omdat de Messias uit Bethlehem zou komen, terwijl Hij uit Galilea kwam. Nu waren ze hier wat beter geïnformeerd over waar de Messias vandaan zou komen, maar niet erg goed geïnformeerd over waar Jezus vandaan kwam, want Hij was in Bethlehem geboren. Maar het punt is: sommigen zeiden dat de Messias zomaar uit het niets zou komen. Anderen zeiden: nee, Hij komt uit Bethlehem. Er was geen eensluidende mening. Er was alleen dit algemene gevoel dat God iemand zou sturen om ons te redden. Er is deze profeet over wie Mozes sprak. Er is deze Messias uit de lijn van David die verondersteld werd te komen, en al die verschillende meningen daaromheen — net zoals er tegenwoordig verschillende meningen zijn over eschatologie. Ik bedoel, alle christenen verwachten dat Jezus terugkomt, maar dat is zo ongeveer het enige wat ze gemeenschappelijk hebben in hun... Er zijn zoveel andere details die omstreden zijn binnen de eschatologie. Bij de Joden en de rabbijnen was dat niet anders. Maar het is duidelijk dat de menigte, toen ze zag dat Jezus hen had gevoed, concludeerde dat Hij de profeet was. En blijkbaar, tegelijkertijd, of doordat hun ideeën binnen een paar ogenblikken al veranderden, begonnen ze te concluderen dat Hij de Messias was. En omdat Hij geen aanstalten leek te maken om hen als een leger tegen Rome te mobiliseren, besloten ze zelf het initiatief te nemen en Hem te dwingen hun koning te worden.

17

Rabbijnse tradities over manna en Jeremia

Waarom zou de spijziging van de vijfduizend nu juist dat effect op hen hebben gehad? Hij had immers nog veel meer wonderen gedaan. Waarom deden ze dat niet toen Hij melaatsen genas? Of toen Hij de dochter van Jairus opwekte, wat hiervoor al gebeurd was? Waarom trokken ze uit juist dit wonder die specifieke conclusie? En waarom nemen alle evangeliën, inclusief Johannes, dit verhaal op? Waarom springt dit wonder er niet alleen bij de evangeliëschrijvers uit, maar ook bij de mensen die toekeken en zeiden: oké, dit is Hem?

Er spelen een paar dingen een rol. Beide zijn opnieuw stromingen binnen de rabbijnse leer die destijds in omloop waren en die de mensen waarschijnlijk gehoord hadden. De ene was dat een beroemde rabbijn had gezegd dat, zoals de oorspronkelijke Verlosser van Israël, Mozes, het volk met manna had gevoed, zo ook de tweede Verlosser, de Messias, het volk met manna zou voeden. Dit was dus overduidelijk een wonderbaarlijke voorziening van brood, zeker zo wonderbaarlijk als het manna. De volgende dag, in de rede die we later in dit hoofdstuk zullen bekijken, daagden de mensen Jezus daadwerkelijk uit. Mozes gaf ons manna in de woestijn. Geeft U ons ook maar te eten. En zo waren ze in hun gedachten dit misschien aan het verbinden met Mozes als de eerste bevrijder. En de rabbijnen zeiden dat de tweede bevrijder hetzelfde zou doen, dat Hij hun manna zou geven en hen zou bevrijden.

Een andere stroming binnen het Joodse denken, binnen het rabbijnse denken, hield in dat de ark van het verbond, die verdween toen de Babyloniërs de tempel rond 586 voor Christus verwoestten, door Jeremia was gered. Niemand weet eigenlijk wat er met de ark van het verbond gebeurd is. Op de Babylonische reliëfs die, meen ik, tegenwoordig in het British Museum te zien zijn, staan uitgehouwen afbeeldingen van de Babyloniërs die bij dat incident de buit uit Jeruzalem wegdroegen. Je ziet hen bijvoorbeeld de menora, de kandelaar, en een deel van het meubilair uit de tempel dragen. Maar het toont niet dat ze ook de ark droegen. En dus is het niet bekend of de Babyloniërs de ark hebben buitgemaakt of niet. En onder de Joden bestond de overlevering dat Jeremia op de een of andere manier de ark uit de tempel had weten te krijgen en die met zich mee had genomen naar Egypte.

Wat de Bijbel ons vertelt, is dat Jeremia en een groep Joden naar Egypte vluchtten voordat de tempel verwoest werd. Ze wisten dat het zou gebeuren. Ze wisten dat de Babyloniërs zouden terugkomen om de dood van de door Babylon aangestelde gouverneur Gedalia te wreken. Iemand had hem vermoord. En dus wisten ze dat er represailles zouden volgen. Ze wisten dat Nebukadnezar zou terugkomen om hen te vernietigen. Jeremia had dit zien aankomen. Tegen zijn wil werd hij door zijn metgezellen gedwongen om mee te gaan naar Egypte. Toch meenden de Joden dat hij in elk geval de ark uit de tempel had gered en meegenomen naar Egypte. En dat was een zeer sterke overlevering.

Nu werd er gezegd dat de ark, onder andere, de gouden pot bevatte met het manna erin. In de dagen van Mozes had Mozes het volk opgedragen om een deel van het manna dat gevallen was te nemen, in een gouden pot te doen en in de ark te bewaren. De rabbijnen zeiden dat wanneer het messiaanse tijdperk op het punt stond aan te breken, Jeremia weer zou verschijnen met de pot manna, en dat hij op wonderbaarlijke wijze de menigten zou voeden met het manna uit die gouden pot. Dat is een van de redenen waarom Jezus, toen Hij bij Caesarea Filippi was, tegen Zijn discipelen zei:

Wie zeggen de mensen dat Ik ben?

Zij zeiden:

Sommigen zeggen dat U Elia bent. Sommigen zeggen dat U Johannes de Doper bent. Sommigen zeggen dat U Jeremia bent, of een van de profeten.

Waarom zouden ze zeggen dat Hij Jeremia was? Jeremia was al zo'n vijfhonderd en nog wat jaar eerder gestorven. Waarom zouden mensen denken dat Hij Jeremia was? Dat kwam door dit rabbijnse idee dat Jeremia weer zou verschijnen bij het aanbreken van het messiaanse tijdperk, en dat hij het manna zou meebrengen dat weggenomen was, dat in de ark had gezeten. Hij zou het volk voeden, en dat zou het messiaanse feestmaal zijn.

Nu speelden deze gedachten al door de hoofden van de Joodse bevolking voordat Jezus ook maar een voet had gezet in de tempel of de tabernakel om tot hen te spreken. En nu Hij hen op wonderbaarlijke wijze voedt, is dat voor hen als een signaal. Dit is het messiaanse tijdperk. Misschien is dit Jeremia. Misschien is dit die profeet. Misschien

is dit de Messias. Maar wie het ook is, dit is het begin van onze verlossing. Dit is de tijd waarover gesproken is. Sommige rabbijnen zeiden dat de Messias zoiets zou doen: manna geven, zoals Mozes had gedaan.

Dus de mensen waren behoorlijk opgewonden. Zo opgewonden zouden ze niet zijn geweest als ze allemaal gewoon eten uit hun jaszakken hadden gehaald en met elkaar hadden gedeeld. Dat zou hen er niet van overtuigd hebben dat Jezus de Messias was. Er was duidelijk een wonder gebeurd, en dat soort wonder — de menigten voeden — was precies wat ze in hun traditie associeerden met de komst van het messiaanse Koninkrijk.

18

Jezus trekt Zich terug voor de kroning

Jezus zag dus dat ze Hem met geweld wilden grijpen om Hem koning te maken. Zijn reactie was dat Hij Zich opnieuw terugtrok naar een berg, helemaal alleen. En er staat:

Dat wil zeggen: zonder Jezus. Hij was boven op de berg aan het bidden, en zij stapten in de boot en voeren de zee over. Johannes vertelt ons niet de details die ik je nu ga geven, maar je hebt ze bijna nodig om er wijs uit te worden. Waarom zou Jezus de berg opgaan en de discipelen Hem daar achterlaten? De andere evangeliën, vooral Mattheüs en Markus, vertellen ons meer. Zij vermelden niet dat Jezus doorhad dat de mensen Hem koning wilden maken. Wel vertellen ze dat Jezus, nadat Hij de menigten gevoed had, Zijn discipelen dwong om in een boot te stappen en de zee over te steken, terwijl Hijzelf de berg opging om te bidden. De discipelen moeten dat behoorlijk vreemd gevonden hebben. Ze waren samen naar die kant van de zee gekomen, en nu namen ze de boot zonder Hem, en Hij zou aan de andere kant achterblijven. Nou, ze volgden gewoon bevelen op. Hij had gezegd: steek over naar de andere kant. Hij stuurde hen weg en bleef zelf aan die kant.

Waarom stuurde Hij hen dan weg? Er staat dat Hij hen dwong om te gaan. Heel goed mogelijk wist Hij — en Johannes vertelt ons wat de anderen niet vertellen — dat dit een soort kruitvatsituatie was. Er was bijna een soort massale oproersituatie, waarbij de mensen Jezus tegen Zijn wil wilden grijpen en tot koning wilden uitroepen. En Jezus dacht ongetwijfeld dat de discipelen meegesleept konden worden in dit enthousiasme. De discipelen hadden zo ongeveer dezelfde ideeën over de Messias. En

hoewel ze wisten dat Jezus de Messias was, waren ze ongetwijfeld een beetje in de war over waarom Hij deze messiaanse dingen niet deed. Maar als de menigte Jezus koning had gemaakt, zouden de discipelen waarschijnlijk gedacht hebben: kijk, dit is wat er zou moeten gebeuren. Dit is de dag. Dit is het uur. Dit is waar we naar hebben uitgekeken. En misschien om de discipelen die waanvoorstelling te besparen, stuurde Hij hen snel weg en bracht Hij afstand tussen hen en die menigte. En daarna bracht Hij afstand tussen Zichzelf en de menigte, en ging Hij de heuvel op om te bidden. Op dat moment stond het natuurlijk nog niet vast hoe Hij ooit weer bij de discipelen zou komen zonder boot, maar het lukte Hem.

19

Kritiek op de bedelingenleer over het koninkrijk

Maar er is iets belangrijks aan deze passage dat Johannes ons vertelt en de anderen niet, en dat is dat Jezus geen belangstelling had om dat soort messiaanse koning te zijn, hoewel de mensen daar wel in geïnteresseerd waren. En dit is eigenlijk precies het tegenovergestelde van wat veel van onze populaire leraren ons vertellen. Want als je bekend bent met de bedelingenleer, weet je misschien dat de aanhangers van de bedelingenleer het met de Joden eens zijn over de Messias. Hij zou een militaire, politieke heerser moeten zijn. Zij geloven, net als de Joden geloofden, dat de Messias zou komen om op de troon van David in Jeruzalem te zitten. En de bedelingenleer leert dat Jezus kwam om precies dat aan te bieden. Hij kwam en zei:

Het Koninkrijk van God is nabij.

Voor de aanhangers van de bedelingenleer is het Koninkrijk van God een politiek koninkrijk, met Jezus die vanuit Jeruzalem regeert. Waar halen ze dat vandaan? Dat halen ze uit dezelfde profetieën als waar de Joden het vandaan haalden. Zij nemen die profetieën net zo letterlijk als de Joden dat deden, en daarom zegt de bedelingenleer dat dát het Koninkrijk is. Het is Jezus op de troon in Jeruzalem, die net als David over de volken, over de wereld heerst, terwijl Hij vanuit Jeruzalem regeert. Dat is precies wat de bedelingenleer leert dat Jezus kwam doen.

Maar volgens het scenario van de bedelingenleer bood Hij Zichzelf aan in die rol, maar Israël verwierp Hem. En omdat ze Hem verwierpen, trok Hij het aanbod in, ging na Zijn opstanding terug naar de hemel, en stelde de vestiging van het Koninkrijk uit tot het duizendjarig rijk. Jezus zou dus het Koninkrijk gevestigd hebben toen Hij hier was, maar de Joden waren daar niet voor te vinden. En dus zei Hij gewoon: goed, dan zul je hierop moeten wachten. En Hij ging terug naar de hemel en luidde de bedeling van het gemeentetijdperk in. Maar wanneer die eindigt en de gemeente wordt opgenomen, dan gaat God Zich weer met Israël bezighouden. En wanneer Jezus terugkeert, zal Hij dat koninkrijk vestigen dat Hij de eerste keer al van plan was te vestigen. En dat zal het duizendjarig rijk zijn. En ja, het zal politiek zijn. Het zal alles zijn wat de Joden wilden dat het zou zijn. Hij zal regeren op een troon in Jeruzalem, net zoals David deed, en Hij zal Zijn vijanden met geweld onderwerpen en regeren met een ijzeren staf. Dit is wat aanhangers van de bedelingenleer verwachten, en dat is wat de Joden verwachtten.

Maar dat scenario lijkt niet te kloppen met de feiten, want de evangeliën laten niet zien dat Jezus Zichzelf als koning aanbood en dat het volk daar niets voor voelde. Het is precies andersom. Juist zij wilden Hem tot koning dwingen, en Hij voelde daar niets voor. Hun ideeën over de Messias waren anders dan Zijn ideeën over de Messias. Als Hij inderdaad van plan was geweest dat te doen, dan was dit precies het moment om de gelegenheid te grijpen. Hij heeft op geen enkel ander moment in Zijn bediening zoveel steun onder het volk gehad als op dit moment. Dit was het hoogtepunt van de Galilese bediening, en Hij heeft nergens meer volgelingen gehad dan in Galilea. Met 15.000 of 20.000 mensen die Hem volgden, had Hij wat we tegenwoordig een megakerk zouden noemen. En als 5.000 daarvan mannen waren, dan was dat een behoorlijk grote militie. Koning Saul had maar 3.000 man in zijn leger, en dat was met opzet. Dat was de omvang van het leger dat hij wilde aanhouden, en in zijn tijd werden ze onderdrukt door de Filistijnen. Hij was tevreden met 3.000. Jezus had er 5.000 kunnen mobiliseren, en dat zou nog maar het begin zijn geweest. Als de meeste Joden die er niet bij waren een Joods leger van 5.000 man tegen Rome zagen optrekken, zouden ze hun bijlen en knuppels gepakt hebben om zich bij de menigte aan te sluiten en tegen Pilatus in Jeruzalem of tegen Herodes op te trekken. Er waren toen Romeinse machthebbers in Galilea en in Judea, en de Joden zouden zeggen: wow, we hebben hier een grotere beweging dan we ooit hebben gehad. Dus Jezus had dit kunnen doen, als dat werkelijk was wat het Koninkrijk van God moest zijn. Stel dat Jezus het zo had gezien als de Joden, en zoals de bedelingenleer het ziet: dat Hij bedoeld was om op een

troon in Jeruzalem te zitten en daar te regeren als politieke koning. Dan was dit Zijn kans geweest. En het waren niet de Joden die dit aanbod hebben afgewezen. Hij heeft dat aanbod nooit gedaan. Juist zij deden Hem dat aanbod. Sterker nog, ze wilden Hem een aanbod doen dat Hij niet kon weigeren. Ze wilden Hem in die mal dwingen, en dat was Hij gewoon niet van plan te doen. Denk aan wat er staat in Johannes 2:

20

Jezus stuurt de menigte weg; storm op het meer

En toen Hij in Jeruzalem was op het Pascha, tijdens het feest, geloofden velen in Zijn Naam, toen zij Zijn tekenen zagen die Hij deed. Maar Jezus Zelf vertrouwde Zichzelf aan hen niet toe, omdat Hij hen allen kende, en omdat Hij het niet nodig had dat iemand van de mens getuigde, want Hij wist Zelf wat in de mens was.

JOHANNES 2:23-25

En niemand hoefde Hem te vertellen wat er in de mens was, want Hij wist wat er in de mens was. Hij wilde Zijn beweging niet toevertrouwen aan de handen van de populaire menigte die vond dat Hij geweldig was. Nou, Hij wás geweldig, maar Hij was niet van plan hen te laten beslissen hoe de dingen zouden gaan, en zo zou het niet gaan.

Dus Hij stuurt de discipelen weg. Hij gaat een berg op en stuurt de menigte uiteen. Blijkbaar had de beweging om Hem koning te maken zich nog niet erg georganiseerd. Hij moet gemerkt hebben dat mensen mopperden: laten we Hem koning maken, laten we Hem koning maken. De menigte was nog niet hecht genoeg geworden om Hem tegen Zijn wil te dwingen, maar Hij zag dat ze dat wilden. En dus zei Hij: goed, de bijeenkomst is afgelopen, bedankt, kom volgende week terug, dan hebben we een gezamenlijke maaltijd en neemt iedereen zijn eigen eten mee. Hij stuurde de menigte uiteen en vertrok, zodat ze Hem niet konden vinden.

En de mensen zagen Hem de berg op verdwijnen. We weten dat ze Hem zagen gaan, want de volgende dag herinnerden ze zich dat, en ze vroegen zich af hoe Hij naar Kapernaüm was overgestoken. De volgende ochtend? Ja, dat komen we hier te weten in vers 18. De discipelen staken op dat moment het meer van Galilea weer over, terug naar Kapernaüm. En ze hadden het moeilijk, want het weer zat tegen. Op het meer van Galilea steken er heel plotseling en heel vaak stormen op. De topografie van het gebied is zodanig dat die zeer bevorderlijk is voor plotselinge, hevige stormen. Ten eerste ligt het meer op een heel laag niveau, onder zeeniveau, en het wordt omringd door steile, bergachtige rotswanden en dergelijke. En er zijn bepaalde ravijnen waar de lucht zomaar naar beneden stort, dat lage gebied in, en dat wekt zomaar uit het niets een storm op. Veel reizigers in Israël hebben dat opgemerkt. Als je vandaag de dag met een rondvaartboot op het meer van Galilea gaat, kun je zoiets zelf meemaken, want er komen zomaar onverwacht, uit het niets, stormen op, en die zijn hevig. Het is maar een klein meer, slechts 8 kilometer breed, maar je krijgt er grote golven en stormen, en het is alsof je op volle zee bent.

De discipelen hadden bij deze gelegenheid te maken met tegenwind. De wind stond tegen hen in. De zee werd onstuimig door de harde wind die blies, wat betekent dat ze het zwaar hadden. In een van de evangeliën wordt ons verteld dat het moment waarop Jezus naar hen toe kwam op het water, in de vierde nachtwake was, wat betekent tussen drie en zes uur 's ochtends, dus vlak voor het aanbreken van de dag. Maar als ze de vorige dag bij daglicht waren vertrokken, betekent dat dat ze negen uur of langer aan het roeien waren geweest. En hoe ver waren ze gekomen? Er wordt ons verteld dat ze ongeveer 3 mijl hadden afgelegd. Onder normale omstandigheden zou je in een uur 3 mijl kunnen lopen. Ik weet niet hoe snel roeien gewoonlijk gaat met 12 man, maar ik denk dat het op zijn minst wandelsnelheid moet zijn. En zelfs als het de helft daarvan was, hadden ze in twee uur 3 mijl moeten afleggen. Maar ze hadden de hele nacht geroeid, en ze waren nog maar drie vijfde van de oversteek van het meer gevorderd. Ze hadden nog 2 mijl te gaan, en ze worstelden met de riemen en dergelijke.

21

Jezus loopt over het water

En er staat:

En toen zij ongeveer vijftientig of dertig stadiën geroeid hadden, zagen zij Jezus op de zee lopen en dicht bij het schip komen, en zij werden bevreesd.

JOHANNES 6:19

Ze waren dus nog minstens een mijl of twee van de overkant verwijderd, maar zodra Hij in de boot stapte, waren ze meteen aan de overkant. Je zou kunnen zeggen dat dat ook een wonder was, maar eigenlijk, weet je, maken ze er geen punt van. Het is gewoon een van die dingen die goed uitpakten omdat Jezus bij hen in de boot was.

Maar over dit verhaal van Jezus die op het water loopt, wil ik een paar dingen zeggen. Opnieuw zijn de moderne sceptici en liberale theologen, de anti-bovennatuurlijke commentatoren, vaak op zoek naar manieren om dit verhaal te verklaren zonder het wonderlijke element. Een van de manieren waarop sommigen het hebben verklaard, is dat Jezus natuurlijk niet op het water kon lopen -- mensen kunnen dat niet. Maar onder water lag, vlak onder het wateroppervlak en onzichtbaar voor de discipelen, een soort rif — een richel van rots die omhoogkwam. Jezus kon daarop lopen, zo'n beetje als een landbrug die Hij kende en zij blijkbaar niet. Dus het leek alsof Hij op het water liep, maar Hij liep in werkelijkheid op deze rotsrichel, die op dat moment misschien maar een paar centimeter onder het wateroppervlak lag. Zo leek het hun dat Hij op het water liep, en dat was wat hen bang maakte. Ze dachten:

Dat moet een spook zijn.

Dat is wat de andere evangeliën ons vertellen wanneer ze dit verhaal vertellen -- ze dachten dat ze een geest zagen. Het maakte hen doodsbang omdat het leek alsof Hij gewichtloos was. Maar in werkelijkheid was het dus geen wonder, en was Hij ook geen geest. Hij liep gewoon op vaste grond, net onder het wateroppervlak.

Nu roept die suggestie een aantal vragen op. Als er bijvoorbeeld zo'n richel was die zich drie mijl ver het meer in uitstreckte, tot in het midden, waar is die dan vandaag? Je zou denken dat je zoiets zou kunnen vinden, maar niemand heeft ooit zo'n richel gevonden. Gesteente verandert niet zoveel onder het oppervlak van een meer; hoeveel eeuwen er ook voorbijgaan, er is niet zoveel erosie. Ik denk dat er wel enig bewijs zou zijn dat zoiets ooit had bestaan.

Meer nog, je zou denken dat de discipelen beter bekend waren met dat meer dan Jezus -- ze hadden hun hele leven op dat meer gevist. Ze waren er niet onbekend mee. Als daar zo'n ondiep rif was geweest, hadden ze zich daarvan bewust moeten zijn, om het voortdurend met hun boten te kunnen vermijden. Het zou heel ongewoon zijn om een rif van drie mijl lang te hebben, dat vanaf de oever tot in het midden van het meer loopt, waarop Jezus kon lopen, terwijl de discipelen er niets van wisten. Dat zou een heel opmerkelijke geologische structuur zijn. Aangezien ze hun hele leven op dat meer doorbrachten en er niets van wisten, roept dat ernstige vragen op of het er wel echt was.

22

Petrus loopt over het water

Bovendien vertelt het evangelie van Mattheüs -- en alleen het evangelie van Mattheüs, in Mattheüs 14 -- dit verhaal, met een detail dat in de andere niet genoemd wordt: dat Petrus daadwerkelijk opstond en een tijdje op het water liep. Je kent het verhaal wel -- toen ze bang waren en dachten dat ze een geest zagen, zei Jezus:

Ik ben het, wees niet bang.

En Petrus zei:

Petrus antwoordde Hem en zei: Heere, als U het bent, geef mij dan bevel over het water naar U toe te komen.

MATTHEÛS 14:28

Toen zei Jezus:

Kom.

En Petrus stond op en begon op het water te lopen. Maar toen hij bang werd, begon hij te zinken, en moest Jezus hem weer optrekken.

Dit alles suggereert dat, als het hier ging om lopen over een rotsrichel onder het water, het een opmerkelijk toeval is dat Petrus toevallig op diezelfde richel stapte -- al moet er ergens een kloof tussen hem en Jezus geweest zijn waar hij niets van wist. Dit alles is

hoogst onwaarschijnlijk om waar te zijn, en daarom is het, eerlijk gezegd, waarschijnlijker dat er een wonder gebeurde -- zeker in het leven van een man die vol wonderen zit. Wanneer we te maken hebben met een man die ook elke soort ziekte geneest, doden opwekt, stormen tot bedaren brengt met Zijn woord, en menigten voedt met een paar broden, dan is het veel waarschijnlijker dat Hij boven op het water liep. Dat is aannemelijker dan dat dit ingewikkelde scenario waar zou zijn — een scenario dat volstrekt onbewijsbaar en onwaarschijnlijk is. Daarom grijpen zoveel sceptici niet naar die specifieke uitweg.

23

Taalkundige verklaring 'aan de zee' weerlegd

Er zijn een paar liberale geleerden die een wat verfijndere aanpak volgen. Er staat:

En toen zij ongeveer vijftientig of dertig stadiën geroeid hadden, zagen zij Jezus op de zee lopen en dicht bij het schip komen, en zij werden bevreesd.

JOHANNES 6:19

De uitdrukking "op de zee lopen" -- in het Grieks precies dezelfde uitdrukking -- komt ook voor in Johannes 21:1, waar alleen "aan de zee" gebruikt wordt, niet "op de zee lopen", maar gewoon "aan de zee". Johannes 21:1 zegt:

Hierna openbaarde Jezus Zich opnieuw aan de discipelen, aan de zee van Tiberias. En Hij openbaarde Zich als volgt:

JOHANNES 21:1

"Aan de zee" is in het Grieks dezelfde uitdrukking als "op de zee", die hier gebruikt wordt, en dat betekent duidelijk: aan de kust, aan de oever van de zee. Jezus stond op het droge, aan de rand van de zee. Maar de uitdrukking "aan de zee" die hier gebruikt wordt -- dat Jezus aan hen verscheen "aan de zee" -- waarvan we weten dat het betekent dat Hij op de oever vis stond te bakken voor hen, betekent duidelijk: aan de kust, aan de rand van de zee. Dat is dezelfde uitdrukking die gebruikt wordt in Johannes 6, waar staat:

En toen zij ongeveer vijftientig of dertig stadiën geroeid hadden, zagen zij Jezus op de zee lopen en dicht bij het schip komen, en zij werden bevreesd.

JOHANNES 6:19

Sommigen hebben dus geopperd dat de discipelen vanwege de storm dicht bij de kust bleven. Ze waagden zich niet tot midden op de zee, maar voeren dicht langs de rand van de zee om hun weg naar Kapernaüm te vinden, zonder zich te ver te wagen. En ze zagen Jezus langs de kust lopen, naast hen. Dat is dus, zeggen zij, wat de term betekende in hoofdstuk 21, vers 1.

Waarom zou het hier dat betekenen? Nou, één reden waarom het hier niet dat kan betekenen, is dat het hier niet dat betekende. De andere evangeliën, die hetzelfde verhaal vertellen, zeggen dat de boot midden op de zee was. Ze waren niet aan de rand van de zee; ze waren midden op de zee. Bovendien, waarom zou het zien van een man die langs de kust loopt mensen aan het schrikken maken? Je hebt twaalf mannen -- stevige, potige mannen -- en ze zien een man, geen bijzonder dreigende man, maar gewoon één man die over de kust loopt, en dan zouden ze doodsbang worden en denken dat het een spook is? Dat is niet wat de meeste mensen zouden denken als ze zoiets zagen. Ze zouden denken: oh, daar loopt een man in de regen. Ik vraag me af waarom. Het zal wel een reiziger zijn die door de regen overvallen is. Arme kerel. Ze zouden niet bang worden. En Petrus zou in zo'n geval niet zeggen: Heere, als U dat daar bent, op de oever, zeg mij dan dat ik op het water moet lopen. Er is gewoon niets in het verhaal dat past bij de stelling dat Jezus langs de zee liep. Hoewel de Griekse uitdrukking in een andere context technisch gezien zo uitgelegd zou kunnen worden, werkt het in deze context niet. Dit is een van de wonderen van Jezus: dat Hij op bovennatuurlijke wijze liep. Hij liep anders dan wie dan ook zou kunnen lopen.

24

Wandelen zoals Jezus wandelde

Er staat in 1 Johannes 2:6 -- Johannes zei dat als iemand zegt dat hij in Christus blijft, hij dan ook behoort te wandelen zoals Hij wandelde.

Wie zegt in Hem te blijven, moet ook zelf zo wandelen als Hij gewandeld heeft.

1 JOHANNES 2:6

Nu is het duidelijk dat Jezus niet liep zoals andere mensen liepen. En daarom moet iemand die in Christus blijft, anders wandelen dan andere mensen, en wel op dezelfde manier als Jezus. Maar de manier waarop Jezus wandelde -- wat betekent dat?

Wandelen is in de Schrift natuurlijk vaak een metafoor voor leven. De Bijbel spreekt over:

en wandel in de liefde, zoals ook Christus ons liefgehad heeft en Zichzelf voor ons heeft overgegeven als een offergave en slachtoffer, tot een aangename geur voor God.

EFEZE 5:2

of over:

Zo roep ik, de gevangene in de Heere, u op tot een wandel die de roeping waarmee u geroepen bent, waardig is,

EFEZE 4:1

Of God zei tegen Abraham:

Toen Abram negenennegentig jaar oud was, verscheen de HEERE aan Abram en zei tegen hem: Ik ben God, de Almachtige! Wandel voor Mijn aangezicht en wees oprecht.

GENESIS 17:1

Of de uitdrukking:

Maar ik zeg: Wandel door de Geest en u zult zeker de begeerte van het vlees niet volbrengen.

GALATEN 5:16

Dit gaat niet over letterlijk lopen. Het gaat over leven. Maar het leven wordt vaak vergeleken met een wandeling. Wandelen kan een metafoor zijn voor leven, om dezelfde reden waarom wandelen een reis is. Het leven is een reis. Wandelen brengt je van de ene plek naar de andere. Je blijft niet op dezelfde plek. Naarmate de tijd verstrijkt, gaat ook jouw leven vooruit, in een bepaalde richting, ergens naartoe. Wandelen gebeurt stap voor stap. Welnu, het leven is ook een reeks stappen. Er zijn veel manieren waarop wandelen een passende metafoor wordt, en dat is de bijbelschrijvers niet ontgaan. Zij gebruikten het voortdurend.

Dus wanneer Johannes in 1 Johannes 2:6 zegt:

Wie zegt in Hem te blijven, moet ook zelf zo wandelen als Hij gewandeld heeft.

1 JOHANNES 2:6

Daarmee bedoelde hij natuurlijk: laat hij leven zoals Jezus leefde. Maar hoe doe je dat? Jezus leefde volmaakt. Dat is bovennatuurlijk. Dat is een bovennatuurlijke manier van wandelen. Nou, zo horen christenen te wandelen — bovennatuurlijk. Hoe wandelde Jezus? Hij wandelde in de Geest. Hij wandelde in de Geest, en ons wordt gezegd dat we in de Geest moeten wandelen. En als je in de Geest wandelt, zegt de Bijbel, zullen er dingen gebeuren die anders niet zouden kunnen gebeuren. Zoals Paulus zegt in Galaten 5:16:

wandel door de Geest en je zult niet toegeven aan de begeerte van het vlees. Toch is het vervullen van de begeerte van het vlees het natuurlijke wat mensen doen. Het vlees, dat ben jij. Hoe zou je je eigen wensen niet vervullen? Hoe kun je jezelf verslaan? Wel, door in de Geest te wandelen krijg je bovennatuurlijke hulp om te doen wat je anders niet zou kunnen doen. Zo deed Jezus het. Zo vervulde Jezus de begeerte van het vlees niet — door in de Geest te wandelen. En wij moeten wandelen zoals Hij wandelde, dat wil zeggen, door de Geest. Een bovennatuurlijke manier van wandelen.

Het christendom is niet zomaar de Jezus-fanclub, waar mensen besluiten: ja, ik vind Jezus fijner dan Boeddha, dus ik word lid van Zijn club. Ik vind Jezus fijner dan Mohammed, dus ik word lid van Zijn club. Ik ga Zijn regels volgen. Ik ga Zijn leerstellingen geloven. Ik ga Zijn groep bijtreden, Zijn liederen zingen. Voor veel mensen is christen worden niets meer dan dat. Het is lid worden van de Jezus-club. En

ze beseffen niet dat het christendom niet zomaar weer een religieuze club is om lid van te worden. Je betaalt je contributie, je tienden. Je gaat naar de bijeenkomsten. Je zingt de clubliederen. Je luistert naar de inspirerende toespraak van een van de clubleiders. Zo ervaren veel mensen het christendom. Meer is het voor hen niet. Jezus is zo'n beetje het boegbeeld. Hij is degene die ze herdenken. We hebben misschien een foto van Hem of een standbeeld van Hem om Hem te gedenken, omdat Hij hier eigenlijk niet echt is.

Dat is niet wat het christendom is. Het christendom is het hebben van een bovennatuurlijke ontmoeting met God, die ervoor zorgt dat je een bovennatuurlijk leven krijgt. Je ontvangt de Geest van Christus. Die begiftigt je met bovennatuurlijke gaven en brengt de vrucht van de Geest bovennatuurlijk in jouw leven voort. Daardoor wandel je niet naar het vlees, maar zoals Jezus wandelde. Iets wat mensen van nature niet kunnen doen. En daarom is het christendom in zijn normale vorm iets bovennatuurlijks. Het is niet gewoon Jezus die zegt: je moet stoppen met wat je doet en het goede gaan doen. Hij zegt: je moet vervuld worden met Mijn Geest, zodat Ik het goede in jou kan doen, want jij kunt het niet. Er zijn dingen die Ik kan doen die jij niet kunt, maar jij moet ze kunnen doen. Dus je moet het doen door Mijn kracht.

En toen Petrus op het water wilde lopen, wilde hij wandelen zoals Jezus wandelde. En ik denk dat het verhaal van Jezus die op het water loopt — hoewel het volledig letterlijk waar is — net als de andere wonderen die in Johannes zijn opgetekend, is opgetekend om iets specifiek te illustreren. En ik vraag me af, als we hieraan denken, of het feit dat er zeven wonderen in Johannes staan en zeven Ik ben-uitspraken van Jezus, iets betekent. Ik heb me vaak afgevraagd welke van de Ik ben-uitspraken van Jezus door dit wonder geïllustreerd zou worden. Misschien illustreert het er geen enkele van, maar als dat zo is, dan breekt het met het patroon. Het is in elk geval zo dat minstens vier of vijf van de Ik ben-uitspraken onbetwistbaar door de wonderen worden geïllustreerd. En dat zou reden geven om te geloven dat minstens de andere twee, nummer zes en zeven, dat ook zouden doen. En er is één van de Ik ben-uitspraken die mij bijzonder waarschijnlijk hier geïllustreerd lijkt, en dat is waar Jezus zei:

25

Jezus is de Weg; Petrus' geloofsstap

Jezus zei tegen hem: Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven. Niemand komt tot de Vader dan door Mij.

JOHANNES 14:6

Wat betekent: het pad, de weg om te bewandelen.

Dat je tot de Vader komt, dat is wandelen, dat is reizen. Je nadert, en Hij is de weg waarlangs je nadert. Je bewandelt Zijn weg. Je bewandelt dat pad. Hij is het pad dat je bewandelt. Hij is de weg die je gaat, de weg waarlangs je tot God komt. Er is een bepaalde manier van wandelen die kenmerkend is voor Jezus' wandelen. Op het water lopen zou daar een goed voorbeeld van zijn, omdat niemand anders dat doet. Niemand anders loopt op het water, alleen Jezus doet dat, en zij die Hij opdraagt het te doen en die Hem geloven en in geloof wandelen. Dus Petrus is als een man die Jezus zag wandelen zoals geen ander mens wandelt, en hij wilde dat ook doen.

Soms denken we: waarom bleef Petrus niet gewoon in de boot? Wel, ik denk niet dat Jezus wilde dat hij in de boot bleef. Petrus zei:

Petrus antwoordde Hem en zei: Heere, als U het bent, geef mij dan bevel over het water naar U toe te komen.

MATTHEÛS 14:28

En Jezus zei:

Hij zei: Kom! En Petrus klom uit het schip en liep op het water om bij Jezus te komen.

MATTHEÛS 14:29

Jezus gaf hem het bevel om te komen, en hij gehoorzaamde dat bevel. En zolang hij geloof had, kon hij het doen. Want het geloofde Woord van God verleent de bovennatuurlijke kracht van de Geest om te wandelen zoals Jezus wandelde. En zolang Petrus geloofde, kon hij het doen. Hij kon wandelen zoals Jezus deed. Hij wandelde

door geloof. En toen hij ophield te geloven, of moeite kreeg met geloven, toen kon hij natuurlijk net zomin op die manier wandelen als wie dan ook anders. Petrus was geen bovennatuurlijk mens. Hij was een mens die op een bovennatuurlijke manier wandelde vanwege geloof in Christus en Zijn Woord.

En dit is dus de manier om te wandelen. En Jezus is de weg. Hij wandelde op de manier waarop wij zouden moeten wandelen. Hij is het voorbeeld van de weg die we moeten gaan. En dus lijkt het lopen over het water een wonder te zijn dat, net als de andere wonderen die in Johannes zijn opgetekend, een illustratieve waarde had.

26

Vooruitblik: het brood des levens

Nu, de spijziging van de 5000 — wat illustreerde die? Dat komen we te weten in de volgende lezing, want toen Jezus het meer overstak naar Kapernaüm, vonden de menigten Hem daar uiteindelijk de volgende dag weer. En dan houdt Hij een rede waarin Hij dit idee verder uitwerkt, dat Hij het brood des levens is. En daarbij wordt Hij zo omstreden dat Hij een grote kerkscheuring veroorzaakt. Weet je, Hij had een megakerk. Hij veroorzaakte een grote kerkscheuring door Zijn onvoorzichtige manier van spreken. Onbezonnen.

Weet je, stel dat je geroepen werd om te solliciteren als voorganger van een grote kerk — soms verliezen grote kerken hun voorganger door schandalen en dat soort dingen, en dan gaan ze op zoek naar iemand om voorganger te worden. Ze roepen iemand op om een preek te houden, om te zien of hij goed is, en dan nemen ze hem misschien aan. Stel dat je geroepen werd om te preken in een kerk met 15.000 mensen erin, en je hield één preek en die veroorzaakte een grote kerkscheuring, zodat er de week daarna nog maar twaalf mensen kwamen opdagen. Alle anderen waren weg. Dat is wat Jezus deed in Kapernaüm, in de synagoge van Kapernaüm. Hij hield daar één preek en de grote kerk van 15.000 werd een klein overblijfsel van twaalf man. En een van hen was een duivel, zoals Jezus zelf aangaf. Dus elf man.

We komen hier nog op terug. En dat is wat we vinden in de rest van hoofdstuk 6 van Johannes.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Johannes 6:1
- Johannes 6:2-3
- Johannes 1:46
- Mattheüs 14:21
- Mattheüs 9:36
- Johannes 6:4
- Johannes 6:5
- Mattheüs 14:15
- Markus 6:37
- Ezechiël 37:3
- Openbaring 7:13
- Johannes 6:7
- Johannes 6:8-9
- Johannes 6:10-11
- Johannes 6:12
- Johannes 6:13
- Johannes 6:14
- Deuteronomium 34:10
- Johannes 6:15
- Johannes 2:23-25
- Johannes 6:19
- Mattheüs 14:28
- Johannes 21:1
- 1 Johannes 2:6
- Efeze 5:2
- Efeze 4:1
- Genesis 17:1
- Galaten 5:16
- Johannes 14:6
- Mattheüs 14:29

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.